

8-MAVZU: SOLIQ INSPEKTORINING IJTIMOIY-IQTISODIY MUAMMOLARNI HAL ETISHDA O'RNI VA AHAMIYATI

Reja:

- 8.1. Tadbirkorlikni rivojlantirish va qulay ishbilarmonlik muhitini yaratishda soliq siyosatining ahamiyati.
 - 8.2. Mahallada aholini tadbirkorlik faoliyatiga jalb qilish bo'yicha yoshlar va ayollar bandligini ta'minlash hamda o'zini-o'zi band qiluvchi fuqarolarga berilgan soliq imtiyozlari.
 - 8.3. Mahallaga biriktirilgan soliq inspektori tomonidan amalga oshiriladigan vazifalar.
- 8.1. Tadbirkorlikni rivojlantirish va qulay ishbilarmonlik muhitini yaratishda soliq siyosatining ahamiyati

Tadbirkorlarni huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, shuningdek ularga qulay biznes muhitini yaratish orqali qo'llab-quvvatlash davlatning ustuvor vazifalaridan biridir. Tadbirkorlikka keng yo'l ochilganligi hisobiga, so'nggi olti yilda ularning soni 6 baravar oshib, bugungi kunda 2 millionga etdi. Tushumlari 1 million dollardan oshgan tadbirkorlar 26 mingtaga, 100 million dollarga yetkazganlar esa, 220 taga etdi.

Ta'kidlash joizki, oxirgi yillarda tadbirkorlar to'laydigan soliq turlari soni qisqartirildi, aholiga, biznesga soliq imtiyozlari qo'llanildi. Xususan, jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i stavkasi tushurilib 12 foiz miqdorida belgilandi, QQS stavkasi 20 foizdan 12 foizga pasaytirildi. Yangi tahrirdagi Soliq kodeksiga muvofiq, 13 ta turdag'i soliqlar turlari 4 taga qisqartirilib 9 taga kamaytirildi. Soliq nazorati shakllari 9 tadan 3 taga qisqartirildi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Soliq qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yil 1-iyun holatiga O'zbekistonda jami yuridik shaxslar soni 541 998 tani tashkil etdi. Shundan 37 356 tasi 2025-yilning yanvar-may oylarida ro'yxatdan o'tgan.

YURIDIK SHAXSLAR TO'G'RISIDA MA'LUMOT

JAMI YURIDIK SHAXSLAR SONI

01.06.2025

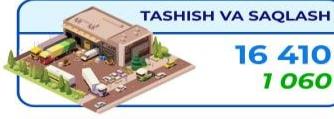
541 998

YANVAR - MAY OYIDA YANGI TASHKIL ETILGANLAR

37 356

SOHALAR KESIMIDA

	SAVDO	143 824 12 724
	QISHLOQ, O'RMON VA BALIQ XO'JALIGI	126 440 5 076
	SANOAT	57 180 4 303
	QURILISH	28 957 1 950
	YASHASH VA OVQATLANISH BO'YICHA XIZMATLAR	28 111 3 072
	TASHISH VA SAQLASH	16 410 1 060
	AXBOROT VA ALOQA	10 614 1 232
	BOSHQALAR	130 462 7 939

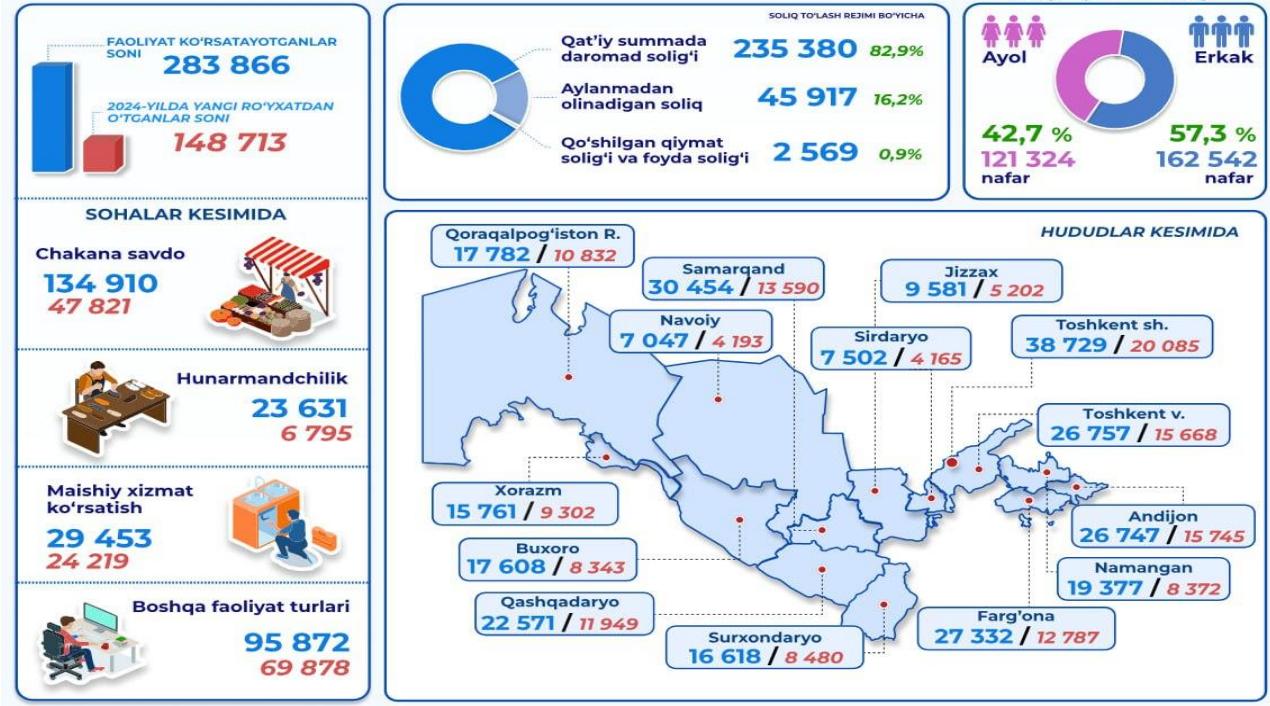
HUDUDLAR KESIMIDA YURIDIK SHAXSLAR SONI

Hudud nomi	01.06.2025-yil holatiga	Yanvar-may oyida yangi tashkil etilganlar
QORAQALPOG'ISTON R.	27 446	1 766
ANDIJON	33 634	2 044
BUXORO	32 919	2 188
JIZZAX	25 095	1 616
QASHQADARYO	42 737	2 354
NAVOIY	22 617	1 480
NAMANGAN	31 935	1 892
SAMARQAND	50 361	2 821
SURXONDARYO	29 523	2 169
SIRDARYO	15 371	875
TOSHKENT V.	50 508	3 529
FARG'ONA	47 581	3 244
XORAZM	29 926	3 159
TOSHKENT SH.	102 345	8 219

Shuningdek, yakka tartibdagi tadbirkorlar soni 2025-yil 1-yanvar holatiga 283 866 tani tashkil etgan bo'lsa, shundan yangitdan ro'yxatdan o'tganlari 148 713 tani tashkil etgan. Bundan tashqari, joriy yilning yanvar-fevral oylarida 103 857 ta soliq to'lochilar tomonidan umumiy qiymati 5 508,7 mlrd. so'm miqdorda soliq imtiyozlaridan foydalangan.

YAKKA TARTIBDAGI TADBIRKORLAR TO'G'RISIDA MA'LUMOT

2025-yil 1-yanvar holatiga

O‘zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi Konstitutsiyasida (63-modda) ham Fuqarolar qonun bilan belgilangan soliqlar va yig‘imlarni to‘lashi shart ekanligi, soliq va yig‘imlar adolatli bo‘lishi hamda fuqarolarning konstitutsiyaviy huquqlarini amalga oshirishiga to‘sinqinlik qilmasligi alohida mustahkamlab qo‘yildi.

Qolaversa, shu kabi konstitutsiyaviy kafolatlar tadbirkorlik faoliyatini yanada qo‘llab-quvvatlash, investitsiyaviy muhitni yaxshilash, soliq yukini kamaytirish, erkin va raqobatli biznes muhitini yaratish orqali 2030 yilga borib aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan daromadni 4 ming AQSH dollaridan oshirishdek oliv maqsadga erishimizga ko‘maklashadi.

“O‘zbekiston — 2030” strategiyasiga muvofiq, 2030 yilga qadar iqtisodiyot hajmini 2 barobar oshirish, Yalpi ichki mahsulot hajmini 160 milliard dollarga va aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan daromadni 4 ming AQSh dollaridan oshirish hamda “daromadi o‘rtachadan yuqori bo‘lgan davlatlar” qatoriga kirish eng muhim vazifalardan hisoblanadi.

Mamlakatimizda biznes uchun qulay ishbilarmonlik muhitini yaratish, tadbirkorlik subyektlarining huquqlari kafolatlarini mustahkamlash va ularga qo‘shimcha qulayliklar yaratish orqali yashirin iqtisodiyot ulushini kamaytirish choralari ko‘rilmoxda.

Shu jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining alohida Farmoni¹ bilan Mamlakatimizda farovonligini yanada oshirish, iqtisodiyot tarmoqlarini transformatsiya qilish va tadbirkorlikni jadal rivojlantirish borasida boshlangan islohotlarni izchil davom ettirish maqsadida 2022 – 2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi tasdiqlandi. Ushbu Taraqqiyot Strategiya bilan norasmiy sektorda bandlikni kamaytirish bo‘yicha tegishli strategiya loyihasini ishlab chiqish, bunda yashirin iqtisodiyotni qisqartirishda jamoatchilik rolini oshirish va norasmiy sektorda band bo‘lgan aholi o‘rtasida ijtimoiy himoyani ta’minalash yuzasidan targ‘ibot ishlarini olib borish vazifasi belgilab berildi.

Soliq tizimiga raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohot yo‘nalishlari sifatida quyidagilarni keltirish mumkin:

- elektron hisobvaraq-fakturalarning qo‘llanilishi;
- onlayn nazorat kassa texnikasining joriy etilishi;
- elektron shartnoma (ishonchnoma)larning joriy etilishi;

1 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son Farmoni.

mahsulotlar elektron katologining yaratilishi;
mahsulotlar markirovkasi (ASL BELGISI)ning raqamlashtirilishi;
YE-ijara va YE-imtiyoz dasturlarining qo‘llanilishi;
soliq-hamkor tizimining joriy etilishi;
“Cashback” tizimining amaliyotga tatbiq etilishi;
Tadbirkorlik subyektlarining barqarorlik reytingini aniqlash mezonlarining amaliyotga tatbiq etilishi va h.k.:

Mehnat stajini hisoblab chiqarish uchun yiliga bazaviy hisoblash miqdorining kamida bir baravari miqdorida:

“Hunarmand” uyushmasining a’zosi bo‘lgan hunarmandchilik faoliyati subyektlari;
“Usta-shogird” maktablari o‘quvchilari — ular yigirma besh yoshga to‘lguniga qadar ishlagan davrda;
dehqon xo‘jaligi boshlig‘i.

Yoshga doir pensiya va nafaqa oluvchi hunarmandchilik faoliyati subyektlari bo‘lgan “Hunarmand” uyushmasining a’zolari soliq to‘lashdan ozod etiladi, yoshga doir pensiya olish huquqiga ega bo‘lgan qolgan shaxslar, shuningdek I va II guruh nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun esa soliq miqdori uning belgilangan eng kam miqdorining kamida 50 foizini tashkil etishi kerak. Imtiyozlarga bo‘lgan huquq kalendar yil davomida vujudga kelgan yoki tugatilgan taqdirda, soliqni qayta hisob-kitob qilish ushbu huquq yuzaga kelgan yoki tugatilgan oydan e’tiboran amalga oshiriladi.

8.2. Mahallada aholini tadbirkorlik faoliyatiga jalb qilish bo‘yicha yoshlar va ayollar bandligini ta’minalash hamda o‘zini-o‘zi band qiluvchi fuqarolarga berilgan soliq imtiyozlari

Yoshlarni qo‘llab-quvvatlash va ularga yangi imkoniyatlar yaratib berish masalasi prezidentimizning doimiy e’tiborlaridadir. Joriy yilning 11 aprel kuni davlat rahbari raisligida yoshlar siyosati sohasidagi ishlar natijadorligini oshirish chora-tadbirlari yuzasidan videoselektor yig‘ilishi o‘tkazildi. Mazkur yig‘ilishda yoshlarga sifatli ta’lim berish, kasb-hunarga o‘qitish va bandligini ta’minalashga oid bir qancha yangi imkoniyatlar va yengilliklar belgilandi. Xususan:

Ma’lumki, 2021 yilda 25 yoshgacha bo‘lgan yoshlarni ishga olgan korxonalarga ijtimoiy soliqni qaytarib berish amaliyoti joriy qilingan edi. O‘tgan davrda bundan 9 mingdan ziyod korxona foydalandi hamda 100 ming yoshlar bandligi ta’minaldi. Davlatimiz rahbari bu ijobiy tajriba muddatini yana ikki yilga uzaytirish bo‘yicha ko‘rsatma berildi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Yoshlarning bandligiga ko‘maklashish hamda ularni doimiy ish bilan ta’minalashga oid qo‘sishma chora-tadbirlar

to‘g‘risida”gi PF-61-son farmoni qabul qilinib, Farmonga ko‘ra mehnat bozoriga kirib kelayotgan kadrlarni qo‘llab-quvvatlash maqsadida 25 yoshgacha bo‘lgan yoshlarni ishga olgan korxonalarga ular tomonidan to‘langan ijtimoiy soliqni qoplab berish amaliyoti 2023 yil 1 maydan 2025 yil 1 yanvarga qadar uzaytirildi.

Yoshlarni qo‘llab quvvatlash masalasida soliq to‘lovchining uy-joylarni talabalarga ijaraga berishdan olingan daromadlari daromad solig‘idan ozod qilinadi.

Olis va borish qiyin bo‘lgan hududlarda joylashgan budget tashkilotlariga oliv ta’lim muassasalari bitiruvchilari orasidan bakalavriatni yoki magistraturani tamomlagandan so‘ng uch yil ichida ishga qabul qilingan xodimlarga to‘lanadigan boshlang‘ich yordam puli hamda uy-joy ijarasi uchun har oylik pul kompensatsiyasi daromad solig‘ining bazasiga kiritilmaydi.

Bundan tashqari bugungi kunda hududlarda tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish maqsadida, tadbirkorlik subyektlari 5 ta toifaga ajratilib² 5-toifaga tegishli 20 ta tumanlarda tadbirkorlar:

- foyda solig‘i, aylanmadan olinadigan soliq va ijtimoiy soliqni 1 foiz;
- yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq va yuridik shaxslardan olinadigan yer solig‘ini mazkur soliqlar bo‘yicha hisoblangan summaning 1 foizi miqdoridagi soliq stavkalari bo‘yicha to‘laydi;
- yakka tartibdagi tadbirkorlar jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘ining qat’iy belgilangan summalarini to‘lashdan ozod qilinadi.

Shuningdek, Soliq qonunchiligiga asosan “Kichik biznesni uzlucksiz qo‘llab-quvvatlash kompleks dasturi”da ishtirok etadigan tijorat banklarining loyihalar uchun ajratilgan bank kreditlari bo‘yicha olingan foizlar tarzidagi daromadlari foyda solig‘ini hisoblab chiqarish maqsadlarida 2024 yil 1 yanvardan chegiriladigan xarajatlar sifatida e’tirof etildi.

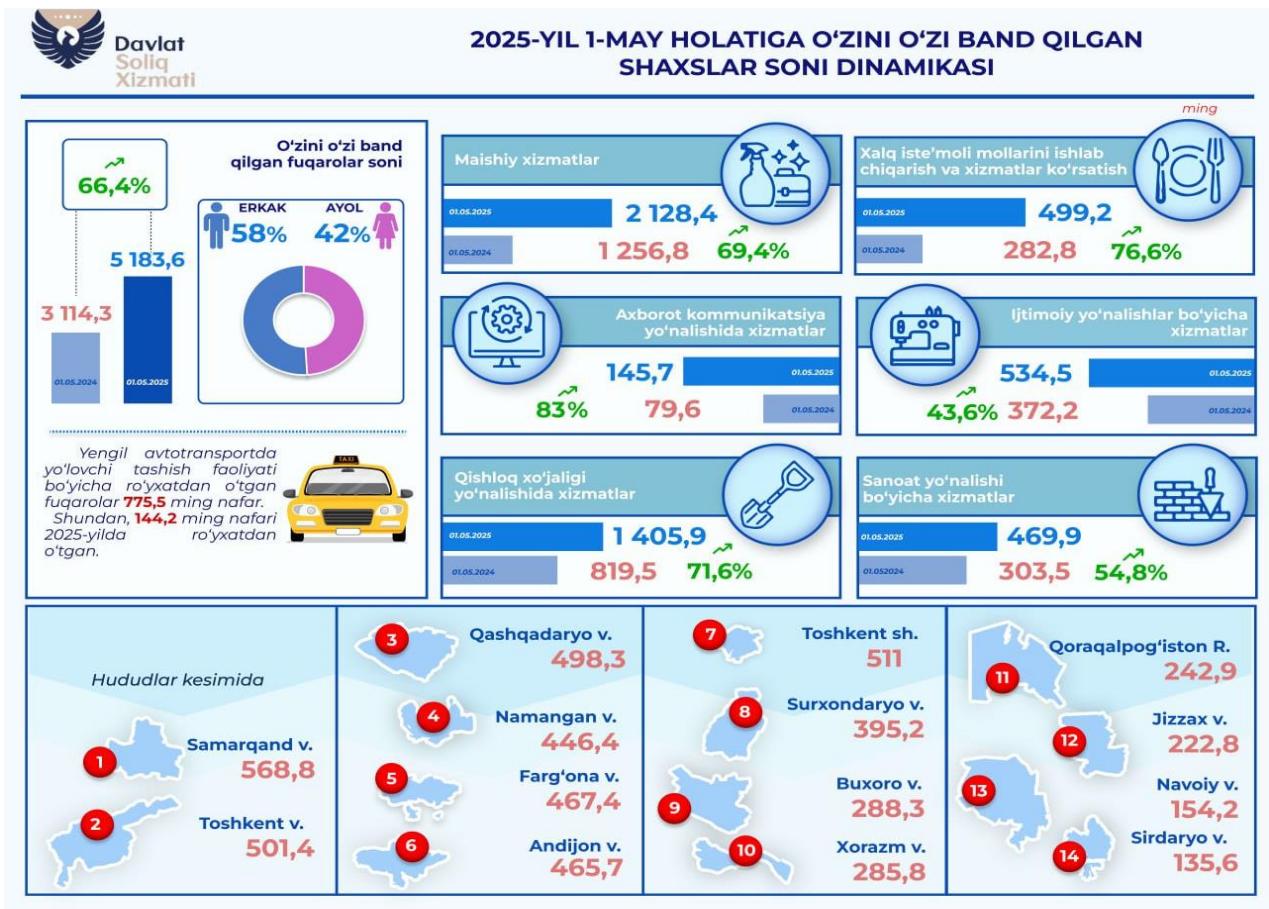
O‘zini-o‘zi band qiluvchi fuqarolar uchun berilgan soliq imtiyozlari 2025-yil 1-may holatiga o‘zini o‘zi band qilgan shaxslar 5,1 mln nafardan oshdi. Bu o‘tgan yilning mos davriga nisbatan 66,4% ga (2,1 mln nafar) ortiq.

O‘sish ko‘rsatkichi eng yuqori sohalar (01.05.2024-yilga nisbatan):

- ◆ maishiy xizmatlar – 69,4% (871,6 mingtaga);

2 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 30-dekabrdagi “Respublika hududlarini toifalarga ajratish va tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlashning tabaqalashtirilgan tizimini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-287-son Farmoni.

- ◆ ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish – 76,6% (216,4 mingtaga);
- ◆ axborot-kommunikatsiya – 83% (66,1 mingtaga).

Demak mamlakatimizda ushbu soha vakillarini yanada rag‘batlantirish hamda yengilliklar berish va buning natijasida ushbu sohaga tegishli faoliyat bilan shug‘ullanuvchilarning sonini oshirish lozim bo‘ladi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 8 iyundagi “Tadbirkorlik faoliyati va o‘zini o‘zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solishni soddalashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4742-sun Qarorida belgilangan tartibda o‘zini o‘zi band qilgan shaxslarning mehnat faoliyati natijasida olingen daromadlari, shu jumladan talabalarining O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tashkilotlari hududida pulli o‘quv kurslarini, sport to‘garaklarini tashkil etishdan va boshqa ta’lim xizmatlarini ko‘rsatishdan olingen daromadlari jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘idan ozod qilinadi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev tomonidan 2025 yil 14 oktabr kuni mahalla tizimini yanada takomillashtirish va joylarda ishlarni samarali tashkil etish masalalari yuzasidan videoselektor yig‘ilishida mahalla budgeti, tadbirkorlik va soliq masalasi yuzasidan quyidagi vazifalar belgilab berildi³.

Joriy yildan boshlab Soliq qo‘mitasi yer va mol-mulk soliqlarini to‘langanlik darajasiga qarab, “Eng yaxshi soliq to‘lovchi mahalla” reytingini e’lon qiladi.

Bunda 100 talikka kirgan mahallaga “Tashabbusli budget”ning yangi tizimi bo‘yicha infratuzilma xarajatining 75 foizi budgetdan to‘lab beriladi. Shuningdek, ushbu mahallalarning har biriga qo‘shimcha 2 milliard so‘mdan ajratiladi.

Mahalla hududida sanitariya, ekologiya va noqonuniy qurilish bo‘yicha jarimalarning 10 foizi mahalla budgetiga yo‘naltiriladi. Mahallalar budgetiga 2026 yildan boshlab har yili 200 milliard so‘mdan ajratiladi.

Mahallalarga 2 ming kvadrat metrgacha bo‘sh davlat obyektlarini auksionga chiqarish vakolati berilgan. Endilikda mahalla raisi va hokim yordamchisi bo‘sh turgan 5 ming kvadratgacha bo‘lgan davlat mulkini auksionga chiqarishi mumkin bo‘ladi. Sotuvdan tushgan mablag‘ining 70 foizi mahallaning o‘zida qoladi va infratuzilmaga sarflanadi.

Shu bilan birga, mahalla binolarini zamonaviy servis obyektiga aylantirish uchun tadbirkorlarga qo‘shimcha yengilliklar beriladi. Jumladan, shahar va viloyat markazida tadbirkorlar tomonidan qurilib, pastki qavatida “mahalla yettiligi” joylashadigan binolar 3 yil muddatga yer va mol-mulk solig‘idan ozod qilinadi. Qishloq joylarda esa bu imtiyozlar 7 yil bo‘ladi. Bino egasi bo‘lgan tadbirkorlar ushbu muddat davomida foyda va aylanmadan soliqni 50 foiz pasaytirilgan stavkada to‘laydi.

3 <https://president.uz/uz/lists/view/8567>

Mutasaddilarga “yettilik” faoliyatini kompleks baholaydigan tizimni ishga tushirish topshirildi. Tuman hokimlari yil yakuniga ko‘ra yaxshi ishlagan 10 ta “yettilik”ning barchasini mukofotlash, ularga qo‘srimcha ustamalar berishni yo‘lga qo‘yadi. Bundan buyon “yettilik” xodimlari bilan har bir yo‘nalish bo‘yicha alohida yig‘ilish o‘tkazish taqiqlanishi belgilandi.

8.3. Mahallaga biriktirilgan soliq inspektori tomonidan amalga oshiriladigan vazifalari

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 11-sentabrdagi “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-158-son Farmonining ustuvor maqsadlariga erishish, shuningdek, mas’ul davlat organlari va tashkilotlarining respublika mahallalarida huquqbazarliklar profilaktikasi sohasidagi faoliyatini 2025 yilda sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqish maqsadida, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025 yil

3-yanvardagi “2025 yilda respublika mahallalarida xavfsiz muhitni yaratish va huquqbazarliklarning barvaqt oldini olish tizimi samaradorligini yanada oshirish bo‘yicha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-1-sonli Qarori qabul qilindi.

O‘zbekiston Respublikasining “Huquqbazarliklar profilaktikasi to‘g‘risida”gi Qonuni hamda O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi konsepsiysi bilan belgilangan mas’ul idoralar va muassasalar uchun 2025 yilda “Har bir mahallada huquqbazarliklarning barvaqt oldini olish” ustuvor vazifa etib belgilandi va quyidagi ishslash mexanizmlari joriy etildi:

2024 yilda jinoyat sodir etilgan har bir mahallada kriminogen vaziyatni barqarorlashtirish hamda jinoyatlarni barvaqt profilaktika qilishning mahallalar kesimida choraklik manzilli chora-tadbirlarini belgilagan holda mahalla–tuman–viloyat darajasida uning ijrosi uchun bevosita mas’ul rahbarlarni biriktirish va aniq sohaviy javobgarlikni yuklash;

kriminogen vaziyat og‘ir mahallalarda ilmiy-amaliy yondashuvlar asosida joylarga chiqqan holda maqsadli o‘rganishlarni o‘tkazish orqali huquqbazarliklarga sabab bo‘layotgan asl omillarni aniqlash va barham berish bo‘yicha tashkiliy-huquqiy choralarini ko‘rish;

mahallalarda yoshlar, ayollar va ishsizlar tomonidan, shuningdek, oila-turmush munosabatlari doirasida sodir etiladigan jinoyatlarning oldini olishda “mahalla yettiligi” har bir vakilining aniq mas’uliyatini belgilash, ushbu toifadagi huquqbazarliklar profilaktikasiga yangicha ish uslublarini tatbiq qilish;

aholining huquqiy ongi, ijtimoiy faolligi va fuqarolik mas’uliyatini oshirish, jinoyat sodir etilishiga sabab bo‘lishi mumkin bo‘lgan ijtimoiy muammolarni hal etishga jamoatchilik vakillari, nuroniyalar va mahalla faollarini keng jalb etib borish;

mahallalar jamoat joylari va yashash xonardonlarida xavfsiz muhit yaratish, fuqarolar hayoti, sog‘lig‘i va mol-mulkiga har qanday tajovuzlarning oldini olish

maqsadida huquqbuzarliklar profilaktikasiga zamonaviy raqamli texnologiyalar va texnik vositalarni keng joriy etish;

mahallalarda jinoyatchilikning barvaqt oldini olish bo‘yicha har bir mas’ul idora va muassasa tomonidan amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarning natijalari yuzasidan qat’iy so‘rov tizimini yo‘lga qo‘yish hamda ushbu masalaga mas’uliyatsizlik bilan yondashgan rahbarlarga ta’sir choralarini ko‘rib borish.

Mahallalarda xavfsiz muhit yaratish bo‘yicha tashkiliy-profilaktik tadbirlar samaradorligini yanada oshirish, kriminogen vaziyati murakkab mahallalarda alohida yondashuv asosida manzilli ishslash mexanizmlarini joriy etish maqsadida, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025 yil 18 avgust kunidagi PQ-253-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Kriminogen vaziyati murakkab mahallalarda jinoyatlarning oldini olish bo‘yicha manzilli choralar Konsepsiysi qabul qilindi.

Mazkur Konsepsiya muvofiq, mahallalardagi kriminogen vaziyatga salbiy ta’sir ko‘rsatib kelayotgan asosiy omillar hamda jinoyatchilikni jilovlash va xavfsiz muhitni yaratish borasidagi faoliyatning ustuvor yo‘nalishlari belgilab berildi.

Soliq inspektori - tadbirkorlarga soliq xizmatlarini ko‘rsatish, soliq bazasini kengaytirish, soliqlarni undirish va mahalla budgetining daromadini shakllantirishga mas’ul bo‘ladi.

2025-yil sentyabr oyida “Mahallalarda soliq organlari faoliyati” axborot tizimida soliq inspektorlarining samaradorlik ko‘rsatkichi (KPI) 83,8 ballni tashkil etdi. Umumiy reytingda soliq inspektorlari hissasi yuqori bo‘lgan hududlar:

- Samarqand viloyati – 87,2%;
- Qashqadaryo viloyati – 86,3%;
- Sirdaryo viloyati – 85,7%.

Mahallalarga biriktirilgan inspektorlarning sentabr oyi reytingi ko‘rsatkichlari: 90 dan yuqori ball jamg‘argan 747 nafar, (shundan 249 nafari 100 ball olgan) xodim oy yakuni bo‘yicha mukofotlash uchun tavsiya etildi.

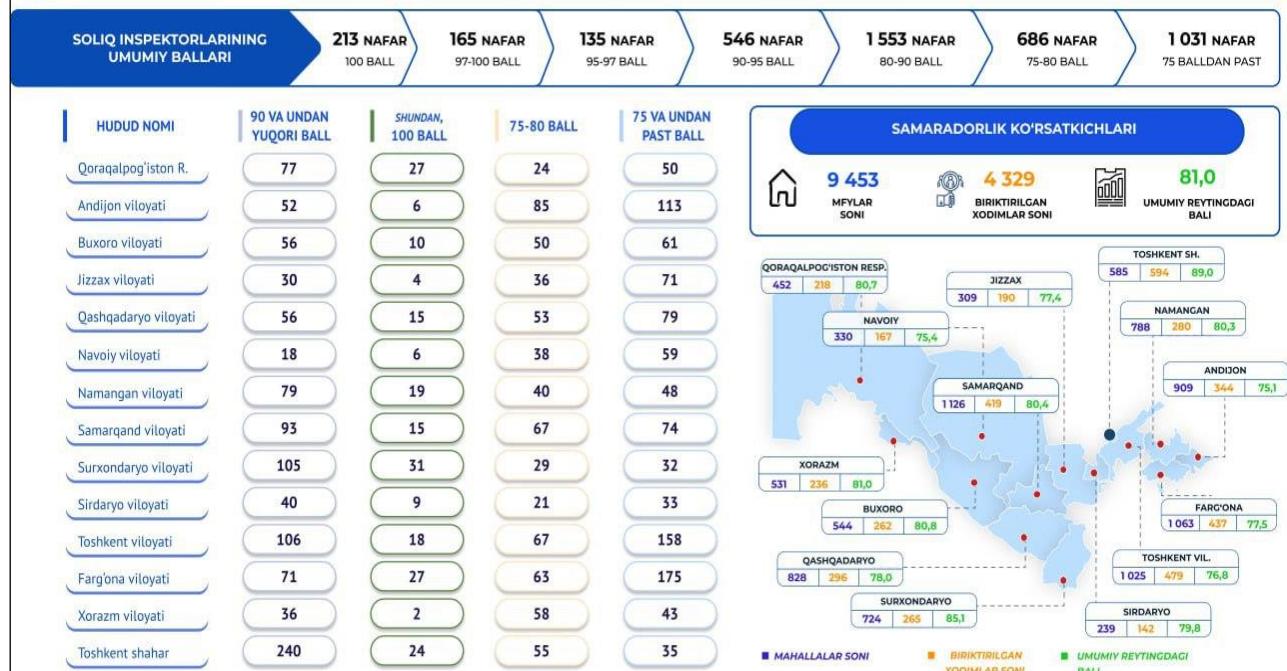
Reyting ko‘rsatkichi:

- 55 dan 90 ballgacha bo‘lgan inspektorlar – 3 301 nafar;
- 55 balldan past bo‘lgan inspektorlar – 243 nafarni tashkil etdi.

Ma’lumot uchun. “Mahallabay” tizimida respublika bo‘yicha 9453 ta mahallada 4 291 nafar soliq inspektori faoliyat olib bormoqda.

MAHALLALARGA BIRIKTIRILGAN SOLIQ INSPEKTORLARINING 2024-YIL DEKABR OYI YAKUNLARI
SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI

Soliq inspektorlari va “Mahalla yettiligi”ning hamkorlikdagi samaradorligi ko‘rsatkichlari 2025-yilning 1-iyul holatiga jismoniy shaxslarning turar joy obyektlariga yanvar-iyun oylarida 2,2 trln so‘m undirilgan. Shundan mahalla budgetiga 218,3 mlrd so‘m qolgan.

Eng yuqori ko‘rsatkich hududlar kesimida: ⚡ Samarqand viloyati – 262,4 mlrd so‘m; ⚡ Toshkent shahar – 252,2 mlrd so‘m; ⚡ Qashqadaryo viloyati – 223,1 mlrd so‘m; ⚡ Toshkent viloyati – 215,4 mlrd so‘m; ⚡ Surxondaryo viloyati – 213,5 mlrd so‘m; ⚡ Farg‘ona viloyati – 203,7 mlrd so‘m.

Qo‘sishma aniqlangan obyektlar soni 266 794 ta va 114 772 nafar norasmiy ishchi legallashtirildi.

2025 yil 1 may holatiga Soliq organlarida 446,5 mingga yaqin ijara shartnomalari hisobga qo‘yilgan. Ushbu shartnomalar bo'yicha 306,8 mlrd so‘m soliqlar hisoblangan.

Jismoniy shaxslar o‘rtasida tuzilgan 318,1 mingta ijara shartnomasi asosida 225,8 mlrd so‘m daromad solig‘i hisoblanib, 2024-yilning mos davriga nisbatan ijara shartnomalari soni 12,3% va hisoblangan daromad solig‘i summasi 49,4%oga oshgan.

TALABALAR BILAN TUZILGAN IJARA SHARTNOMALARI

SHARTNOMALAR	63 910
TALABALAR	93 986
SOLIQ IMTIYOZLARI	26,9 MLRD SO’M

Yuridik shaxslar o‘rtasida tuzilgan 128,3 mingta ijara shartnomasi asosida 81 mlrd so‘m soliq hisoblanib, 2024-yilning mos davriga nisbatan ijara shartnomalari soni 11,3% va hisoblangan soliq summasi 31,9%ga oshgan.

Uy-joylarni talabalarga ijaraga bergan soliq to‘lovchilar daromadlari soliqdan ozod etilgan. (<https://t.me/soliqnews/14265>) Yanvar-aprelda daromad solig‘idan 26,9 mlrd so‘m imtiyoz qo‘llanildi. Talabalar bilan 63,9 mingdan ortiq ijara shartnomasi tuzilgan. Ijarada turuvchi talabalar soni 93 986 nafarni tashkil etdi.

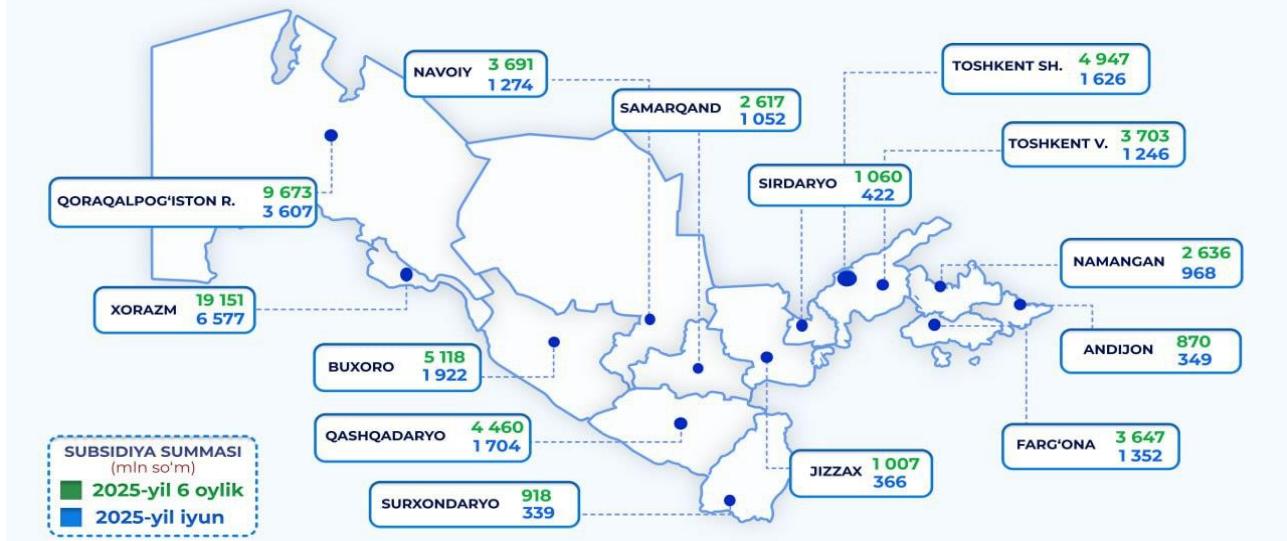
2025-yilning yanvar-iyun oylarida 28 538 nafar jismoniy shaxs elektr tarmoqlariga o‘tkazilgan quyosh energiyasi uchun 63 mlrd 498 mln so‘m davlat budgetidan subsidiya oldi.

Subsidiya qanday olinadi?

(<https://www.youtube.com/watch?v=BGWNutO7yqU>)

Subsidiyani “Soliq (<https://play.google.com/store/apps/details?id=uz.soliq.mobile>) ” mobil ilovasi “Keshbek va imtiyozlar” xizmatining “Quyoshli xonodon” bo‘limidagi “Kartaga pul o‘tkazish” oynasi orqali bank kartasiga o‘tkazib olish mumkin.

 2025 6 oylik / iyun	 FOYDALANUVCHILAR SONI 28 538 / 26 225	 SUBSIDIYA SONI <i>(ming ta)</i> 93,9 / 26,5	 SUBSIDIYA SUMMASI <i>(mln so'mda)</i> 63 498 / 22 804
--	--	---	---

Eslatib o‘tamiz, 2023-yil 1-apreldan “Quyoshli xonadon” dasturi doirasida xonadoniga quyosh panellarini o‘rnatgan jismoniy shaxslarga quyosh paneli orqali ishlab chiqarilgan va yagona elektr energetika tizimiga uzatilgan elektr energiyasining har bir kilovatt soati uchun 1000 so‘mdan subsidiya ajratilishi belgilangan (<https://lex.uz/docs/-6385716>).

Biriktirilgan mahalla bo‘yicha jadval ma’lumotlaridagi yuridik shaxslar, yakka tartibdagi tadbirdorlar (YATT), yuridik shaxs tashkil etmagan dehqon xo‘jaliklari (dehqon xo‘jaliklari), o‘zini-o‘zi band qilgan, deklaratsiya asosida soliq to‘lovchi hamda mol-mulk va yer solig‘i to‘lovchi jismoniy shaxslarning nomma-nom ro‘yxati asosida ish olib boradi (misol tariqasida Gumbuloq MFY olindi).

T/r	Mahalla nomi	1. Yuri-dik shaxs-lar	2. Fermer xo‘jalik-lari	3. Budjet tashkilot-lari	4. YATT-lar	5. Dehqon xo‘jalik-lari	6. O‘zin i o‘zi band qilgan shaxslar
1.	Gumbuloq MFY	22	25	0	15	10	133

1-qadam. Mahallaga biriktirilgan soliq inspektori mahalladagi subyektlarni jadval ma’lumotlar bilan solishtiriladi va haqiqatda holat bilan farq aniqlansa, ushbu soliq to‘lovchilarning yuridik (yashash) manzili yoki faoliyatni amalga oshirish joyi bo‘yicha haqiqatdagi mahallasiga aniqlik kiritiladi.

Masalan, Gumbuloq mahallasida mavjud yuridik shaxslar (tijorat) jadval ma’lumotlari bilan solishtirganda 22 ta emas 18 ta (4 ta kam) yoki 26 ta (4 ta ko‘p) ekanligi aniqlanganda:

a) ushbu mavjud bo‘lmagan 4 ta subyektlarning yashash manzili bo‘yicha borib o‘rganilib, amalda faoliyat yuritish manzili bo‘yicha axborotlar (bildirgi) ma’lumotlar bazasiga (maxsus bot yoki EDO orqali) haqiqatda faoliyat ko‘rsatayotgan manzilini aniqlash uchun yuboriladi va aniqlangan mahallaga biriktirilgan soliq inspektori bilan kelishilgan holda o‘tkazilishini ta’minlaydi;

b) ortiqcha 4 ta subyektlarni o‘ziga biriktirilgan mahallaga o‘tkazilishini, agar faoliyat yuritmasligi aniqlangan taqdirda, yashash manzili bo‘yicha mahalla faollari (xokim yordamchisi) bilan hamkorlikda korxona faoliyatidagi mavjud muammolarni o‘rganiladi;

v) faoliyatlar bo‘yicha muammolar yechimi murakkab bo‘lgan taqdirda (mavjud texnologiyalarni eskirganligi, tovar va xizmatlarga talabni mavjud emasligi) subyektlarni belgilangan tartibda Savdo-sanoat palatasiga murojaat qilishi yuzasidan tushuntirishlar beriladi;

g) tadbirdorlik faoliyat shug‘ullanish istagi bo‘lmagan taqdirda subyektlarni belgilangan tartibda davlat ro‘yxatidan chiqarish bo‘yicha tushuntirishlar beriladi.

2-qadam. Mahallada mavjud YATTlar jadval ma'lumotlari bilan solishtirganda 15 ta emas 12 ta (3 ta kam) yoki 18 ta (3 ta ko'p) ekanligi aniqlanganda:

- a) ushbu mavjud bo'limgan 3 ta YATTlarning yashash manzili bo'yicha borib o'r ganilib, amalda faoliyat yuritish manzili bo'yicha axborotlar (bildirgi) ma'lumotlar bazasiga (maxsus bot yoki EDO orqali) haqiqatda faoliyat ko'rsatayotgan manzilini aniqlash uchun yuboriladi va aniqlangan mahallaga biriktirilgan soliq inspektori bilan kelishilgan holda o'tkazilishini ta'minlaydi;
- b) ortiqcha 3 ta YATTlarni o'ziga biriktirilgan mahallaga o'tkazilishini, agar faoliyat yuritmasligi aniqlangan taqdirda, yashash manzili bo'yicha mahalla faollari (xokim yordamchisi) bilan hamkorlikda YATT faoliyatidagi mavjud muammolarni o'r ganiladi;
- v) tadbirkorlik faoliyat shug'ullanish istagi bo'limgan taqdirda subyektlarni belgilangan tartibda davlat ro'yxatidan chiqarish bo'yicha tushuntirishlar beriladi.

3-qadam. Jadvaldagi jismoniy shaxslardan undiriladigan mol-mulk, yer solig'i va deklaratsiya asosida to'lovchilari sonini mahallada mavjud holat bilan solishtiradi.

T/r	Mahalla nomi	7.Jismoniy shaxslar		
		7 a. Mol-mulk solig'i to'lovchilar	7 b. Yer solig'i to'lovchilar	7 v. Deklaratsiya asosida to'lovchilar
1.	Gumbuloq MFY	763	782	32

a) mahallada mavjud mol-mulk solig'i to'lovchi jismoniy shaxslar soni jadval ma'lumotlari bilan solishtirilganda:

- mol-mulk solig'i to'lovchilar soni 763 nafar emas, balki, 803 nafar to'lovchilar borligi aniqlandi. Bunda, qo'shimcha 40 nafar to'lovchilarning ma'lumotlari soliq inspeksiyasi rahbariyati nomidan Kadastr agentligining hududiy bo'limiga murojaat xati yuboriladi;

- o'r ganishda bir nafar soliq to'lovchiga bir nechta obyekt noto'g'ri biriktirilganda mahallada mol-mulk solig'i to'lovchilar soni 763 nafar emas, balki 700 nafarni tashkil etgani holda 63 nafar to'lovchiga noto'g'ri unikal kod orqali biriktirilgan obyektlarni o'chirtirish uchun soliq inspeksiyasi rahbariyati nomidan Kadastr agentligining hududiy bo'limiga murojaat xati yuboriladi;

b) mahallada mavjud yer solig'i to'lovchi jismoniy shaxslar soni jadval ma'lumotlari bilan solishtirilganda:

- yer solig'i to'lovchilar soni 782 nafar emas, balki, 802 nafar to'lovchilar borligi aniqlandi. Bunda, qo'shimcha 20 nafar to'lovchilarning ma'lumotlari soliq inspeksiyasi rahbariyati nomidan Kadastr agentligining hududiy bo'limiga murojaat xati yuboriladi;

- o‘rganishda bir nafar soliq to‘lovchiga bir nechta obyekt biriktirilishi oqibatida mahallada yer solig‘i to‘lovchilar soni 782 nafar emas, balki 700 nafarni tashkil etgan holda, 83 nafar to‘lovchiga noto‘g‘ri unikal kod orqali biriktirilgan obyektlarni o‘chirtirish uchun soliq inspeksiyasi rahbariyati nomidan Kadastr agentligining hududiy bo‘limiga murojaat xati yuboriladi;
- v) mahallada mavjud deklaratsiya asosida to‘lovchi jismoniy shaxslar soni jadval ma’lumotlari bilan solishtirilganda 32 nafar emas 28 ta (4 ta kam) yoki 36 ta (4 ta ko‘p) ekanligi aniqlanganda:
 - ushbu mavjud bo‘lmagan yoki ortiqcha bo‘lgan 4 nafar soliq to‘lovchilarning yashash manzili bo‘yicha borib o‘rganilib, amalda yashash manzili bo‘yicha axborotlar (bildirgi) ma’lumotlar bazasiga (maxsus bot yoki EDO orqali) haqiqatda yashash manzilini aniqlash uchun yuboriladi;
 - holat aniqlangan taqdirda, mahallaga biriktirilgan soliq inspektori bilan kelishilgan holda yashash manzili bo‘yicha o‘tkazilishini ta’minlaydi.

Har bir mahallaga biriktirilgan soliq inspektorlari o‘ziga biriktirilgan mahalladagi soliq organining ma’lumotlar bazasidan shakllantirilgan yuridik shaxslar, yakka tartibdagi tadbirkorlar (keyingi o‘rinlarda - YATT), yuridik shaxs tashkil qilmagan dehqon xo‘jaliklari (keyingi o‘rinlarda -dehqon xo‘jaliklari), o‘zini-o‘zi band qilgan, deklaratsiya asosida soliq to‘lovchi hamda mol-mulk va yer solig‘i to‘lovchi jismoniy shaxslarning nomma-nom ro‘yxati asosida ish olib boradi.

Bunda, mahallaga biriktirilgan soliq inspektorlari tomonidan o‘ziga biriktirilgan mahallada soliq organi ma’lumotlar bazasida shakllangan yuridik shaxslar, YATTlar, dehqon xo‘jaliklari, o‘zini-o‘zi band qilgan, deklaratsiya asosida soliq to‘lovchi hamda mol-mulk va yer solig‘i to‘lovchi jismoniy shaxslar haqiqatda mavjud bo‘lmasa, ushbu shaxslarning yuridik (yashash) manzili yoki faoliyatni amalga oshirish joyi bo‘yicha haqiqatdagi mahallasiga aniqlik kiritiladi.

Yuridik shaxslar Davlat xizmatlari markazi tomonidan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilganda tanlangan mahalla kodi to‘g‘ri bo‘lib, soliq organi ma’lumotlar bazasida tanlangan mahalla bilan farq qilsa ma’lumotlar bazasiga tegishli o‘zgartirish kiritish uchun soliq inspeksiyasi rahbari nomiga bildirishnomalar kiritiladi.

Ushbu bildirishnomaga yuridik shaxslarning hozirgi va o‘zgartirish kiritiladigan mahallasi ko‘rsatilgan ro‘yxati ilova qilinadi hamda o‘zgartirilayotgan mahallaga biriktirilgan soliq inspektorlari bilan kelishiladi.

Soliq inspeksiyasi rahbarining munosabat belgisi asosida ma’lumotlar bazasiga o‘zgartirish kiritish huquqiga ega mas’ul xodim tomonidan yuridik shaxslarning haqiqiy mahalla kodlari “SIAIJ-5” AT “Yuridik shaxslarning soliq majburiyatlarini hisobga olish (ARMNI(yur.lits)” AT “Registratsiya” bo‘limi “Registratsiya (539)” moduli orqali kiritilishi ta’milanadi.

Agar Davlat xizmatlari markazi tomonidan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilganda tanlangan mahalla kodi ma’lumotlar bazasidagi mahalla bilan bir xil bo‘lib, biroq soliq inspektori tomonidan o‘rganishda boshqa mahallada joylashganligi yoki faoliyat yuritayotganligi aniqlansa, bunda yuridik shaxslarga davlat xizmatlari markazi orqali qayta ro‘yxatdan o‘tish bo‘yicha xabarnoma yuboriladi.

Yakka tartibdagи tadbirkor (YATT)lar faoliyatini amalga oshirish manzili bo‘yicha Davlat xizmatlari markazi tomonidan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilganda tanlangan mahalla kodi to‘g‘ri bo‘lib, soliq organi ma’lumotlar bazasida tanlangan mahalla bilan farq qilsa ma’lumotlar bazasiga tegishli o‘zgartirish kiritish uchun soliq inspeksiyasi rahbari nomiga bildirishnomaga kiritiladi.

Ushbu bildirishnomaga YATTlarning hozirgi va o‘zgartirish kiritiladigan mahallasi ko‘rsatilgan ro‘yxati ilova qilinadi hamda o‘zgartirilayotgan mahallaga biriktirilgan soliq inspektorlari bilan kelishiladi.

Soliq inspeksiyasi rahbarining munosabat belgisi asosida ma’lumotlar bazasiga o‘zgartirish kiritish huquqiga ega mas’ul xodim tomonidan YATTlarning haqiqiy mahalla kodlari “SIAIJ-5” AT “Jismoniy shaxslarning soliq majburiyatlarini hisobga olish (ARMNI(fiz.lits)” AT “Registratsiya” bo‘limi “Forma № 16” moduli orqali kiritilishi ta’milnadi.

Agar Davlat xizmatlari markazi tomonidan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilganda YATTning faoliyatni amalga oshirish manzili bo‘yicha tanlangan mahalla kodi ma’lumotlar bazasidagi mahalla bilan bir xil bo‘lib, biroq soliq inspektori tomonidan o‘rganishda boshqa mahallada joylashganligi yoki faoliyat yuritayotganligi aniqlansa, bunda YATTlarga davlat xizmatlari markazi orqali qayta ro‘yxatdan o‘tish bo‘yicha xabarnoma yuboriladi.

O‘zini-o‘zi band qilgan jismoniy shaxslarning faoliyat manzilidagi mahallasi va ma’lumotlar bazasidagi mahallasida farq aniqlansa, ma’lumotlar bazasiga tegishli o‘zgartirish kiritish uchun soliq inspeksiyasi rahbari nomiga bildirishnomaga kiritiladi.

Bildirishnomaga o‘zini-o‘zi band qilgan jismoniy shaxslarning hozirgi va o‘zgartirish kiritiladigan mahallasi ko‘rsatilgan ro‘yxat ilova qilinadi hamda o‘zgartirilayotgan mahallaga biriktirilgan soliq inspektorlari bilan kelishiladi.

Soliq inspeksiya rahbarining munosabat belgisi asosida ma’lumotlar bazasiga o‘zgartirish kiritish huquqiga ega mas’ul xodim tomonidan, o‘zini-o‘zi band qilgan jismoniy shaxslarning haqiqiy mahalla kodlari “SIAIJ-5” AT “Jismoniy shaxslarning soliq majburiyatlarini hisobga olish (ARMNI (fiz.lits)” AT “Registratsiya” bo‘limi “O‘zini-o‘zi band qilganlar” moduli orqali o‘zgartiriladi.

Deklaratsiya asosida soliq to‘lovchi jismoniy shaxslarning yashash (propiska) manzilidagi mahallasi va ma’lumotlar bazasidagi mahallasida farq aniqlansa, ma’lumotlar bazasiga tegishli o‘zgartirish kiritish uchun soliq inspeksiyasi rahbari nomiga bildirishnomaga kiritiladi.

Bildirishnomaga deklaratsiya asosida soliq to‘lovchi jismoniy shaxslarning hozirgi va o‘zgartirish kiritiladigan mahallasi ko‘rsatilgan ro‘yxat ilova qilinadi hamda o‘zgartirilayotgan mahallaga biriktirilgan soliq inspektorlari bilan kelishiladi.

Soliq inspeksiya rahbarining munosabat belgisi asosida ma’lumotlar bazasiga o‘zgartirish kiritish huquqiga ega mas’ul xodim tomonidan o‘zini jismoniy shaxslarning haqiqiy mahalla kodlari “SIAIJ-5” AT “Jismoniy shaxslarning soliq majburiyatlarini hisobga olish (ARMNI (fiz.lits)” AT “Registratsiya” bo‘limi “3-shakl” moduli “Manzilni to‘g‘rilash” funksiyasi orqali o‘zgartiriladi.

Agar deklaratsiya asosida soliq to‘lovchi jismoniy shaxslarning yashash (propiska) manzili o‘zgarsa mahalla kodi ichki ishlar organlaridan olingan ma’lumot asosida avtomat tarzda shakllantiriladi.

6. Mol-mulk va yer solig‘i to‘lovchi jismoniy shaxslarning ma’lumotlar bazasidagi mahalla kodlari Kadastr agentligi tomonidan obyekt joylashgan joy bo‘yicha yuborilgan ma’lumot asosida shakllanadi.

Agar o‘rganishda mahallada ushbu obyekt mavjud bo‘lmasa, soliq inspeksiyasi rahbariyati nomidan Kadastr agentligining hududiy bo‘limiga murojaat xati yuboriladi.

Murojaat xatiga obyektning haqiqatda joylashgan joyi bo‘yicha tegishli mahalla nomi ko‘rsatilgan ro‘yxat ilova qilinadi.

Kadastr agentligining hududiy bo‘limi tomonidan obyektning mahalla kodlari o‘zgartirilib soliq organi ma’lumotlar bazasiga yuborilganda ma’lumotlar avtomat tarzda shakllanadi.

MAHALLADA XAVFSIZ MUHITNI YARATISH VA IJTIMOIY-IQTISODIY MUAMMOLARNI HAL ETISHDA SOLIQ INSPEKTORINING O'RNI VA AHAMIYATI

TOSHKENT - 2025

MAHALLADA XAVFSIZ MUHITNI YARATISH VA IJTIMOIY-IQTISODIY MUAMMOLARNI HAL ETISHDA SOLIQ INSPEKTORINING O'RNI VA AHAMIYATI

YO'NALISHLAR:

1	Tadbirkorlikni rivojlantirish va qulay ishbilarmonlik muhitini yaratishda soliq siyosatining ahamiyati
2	Mahallada aholini tadbirkorlik faoliyatiga jalb qilish va yoshlar va ayollar bandligini taminlashda berilgan soliq imtiyozlar.
3	O'zini-o'zi band qiluvchi fuqarolar uchun berilgan soliq imtiyozlari.
4	Mehnat muhojirlariga berilgan imtiyoz va preferentsiyalar.
5	Jinoyat qilishga moyilligi bor og'ir ahvoldagi aholi bilan "ijtimoiy profilaktika" tamoyili asosidagi ishlarni tashkil etishning umumiy tavsiyi.
6	Mahallaga biriktirilgan soliq inspektori tomonidan amalga oshiriladigan vazifalar.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025 yil 3 yanvardagi "2025 yilda respublika mahallalarida xavfsiz muhitni yaratish va huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish tizimi samaradorligini yanada oshirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-1-sonli Qarori

O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi Qonuni hamda O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi kontseptsiysi bilan belgilangan mas'ul idoralar va muassasalar uchun **2025 yilda "Har bir mahallada huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish" ustuvor vazifa** etib belgilandi va quyidagi ishlash mexanizmlari joriy etildi:

2024 yilda jinoyat sodir etilgan **har bir mahallada** kriminogen vaziyatni barqarorlashtirish hamda jinoyatlarni barvaqt profilaktika qilishning **mahallalar kesimida** choraklik manzillli chora-tadbirlarini belgilagan holda **mahalla–tuman–viloyat** darajasida uning ijrosi uchun bevosita mas'ul rahbarlarni biriktirish va aniq sohaviy javobgarlikni yuklash;

kriminogen vaziyat **og'ir mahallalarda ilmiy-amally yondashuvlar** asosida joylarga chiqqan holda maqsadli o'rganishlarni o'tkazish orqali huquqbuzarliklarga sabab bo'layotgan asl omillarni aniqlash va barham berish bo'yicha tashkiliy-huquqiy choralarни ko'rish;

mahallalarda yoshlar, ayollar va ishsizlar tomonidan, shuningdek, ola-turmush **munosabatlari doirasida** sodir etiladigan jinoyatning oldini olishda "mahalla ettiligi" har bir vakilining **aniq mas'uliyatini belgilash**, ushbu toifadagi huquqbuzarliklar profilaktikasiga **yangicha ish uslublarini** tatbiq qilish;

aholining **huquqly ongi, ijtimoiy faolligi** va fuqarolik mas'uliyatini oshirish, jinoyat sodir etilishiga sabab bo'lishi mumkin bo'lган ijtimoiy muammolarni hal etishga jamoatchiliklilik vakillari, nuroniyalar va mahalla faollarini keng jalb etib borish;

mahallalar **Jamoat Joylari va yashash xonadonlarida** xavfsiz muhit yaratish, fuqarolar hayoti, sog'lig'i va mol-mulkiga har qanday tajovuzlarning oldini olish maqsadida huquqbuzarliklar profilaktikasiga **zamonaviy raqamli texnologiyalar** va **texnik vositalarni** keng joriy etish;

mahallalarda jinoyatchilikning barvaqt oldini olish bo'yicha **har bir mas'ul idora va muassasa** tomonidan amalga oshirilayotgan choratadbirlarning natijalari yuzasidan qat'ly so'rov tizimini yo'lga qo'yish hamda ushbu masalaga **mas'uliyatsizlik bilan yondashgan rahbarlarga ta'sir choralarini ko'rib borish.**

Fuqarolar qonun bilan belgilangan soliqlar va yig'imlarni to'lash shart.

Soliq va yig'imlar adolatli bo'lishi hamda fuqarolarning konstitutsiyaviy huquqlarini amalga oshirishiga to'sqinlik qilmasligi kerak (63-modda).

1

Majburiylik prinsipi

2

Soliq solishning aniqligi va soliq organlarining soliq to'lovchilar bilan hamkorligi prinsipi

3

Adolatlilik prinsipi

4

Soliq tizimining yagonaligi prinsipi

5

Oshkoraliq prinsipi

6

Soliq to'lovchining haqligi prezumpsiyasi prinsipi

Tadbirkorlik

Tavakkal qilib

Daromad (foyda) olishga qaratilgan

O'z mulkiy javobgarligi ostida

Tashabbuskor faoliyat

O'zbekiston Respublikasining 2012 yil 2 maydag'i «Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida»gi O'RQ-328-son Qonuni

Yakka tartibdagi tadbirkor

JISMONIY ShAXS

Yuridik shaxst tashkil etmagan holda

Mol-mulkka egalik qilish va undan foydalanishga yo'l qo'yadigan

Mustaqil ravishda O'z mulk huquqi asosida

O'zbekiston Respublikasining "Oilaviy tadbirkorlik to'g'risida" gi
Qonuniga muvofiq (O'RQ-327-sonli, 2012 yil 26 aprel)

Oilaviy tadbirkorlik

Yuridik shaxs ko'rinishida
tashkil etiladi

Yuridik shaxs tashkil
etmagan holda tuziladi

Yakka tartibdag'i tadbirkorni davlat ro'yxatidan o'tkazish

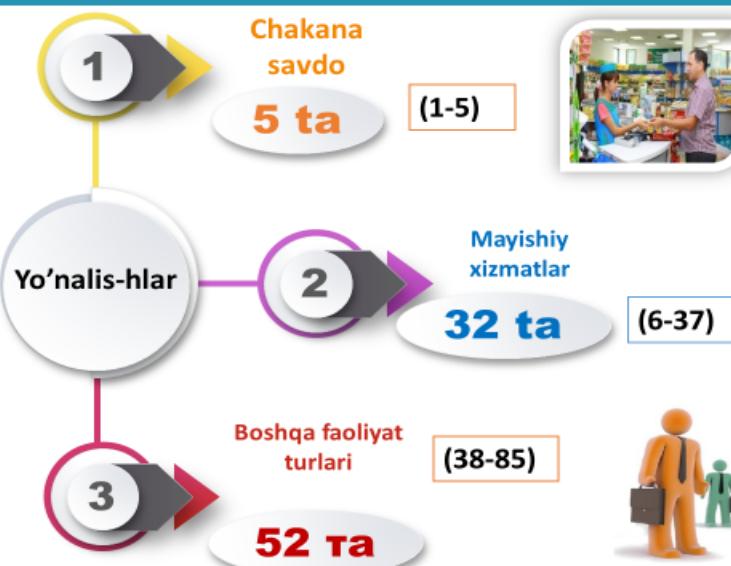
O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 9 fevraldag'i 66-sod qarori

YAKKA TARTIBDAGI TADBIRKORLAR FAOLIYAT TURLARI

O'zbekiston Respublikasi
Jamoat xavfsizligi
universiteti

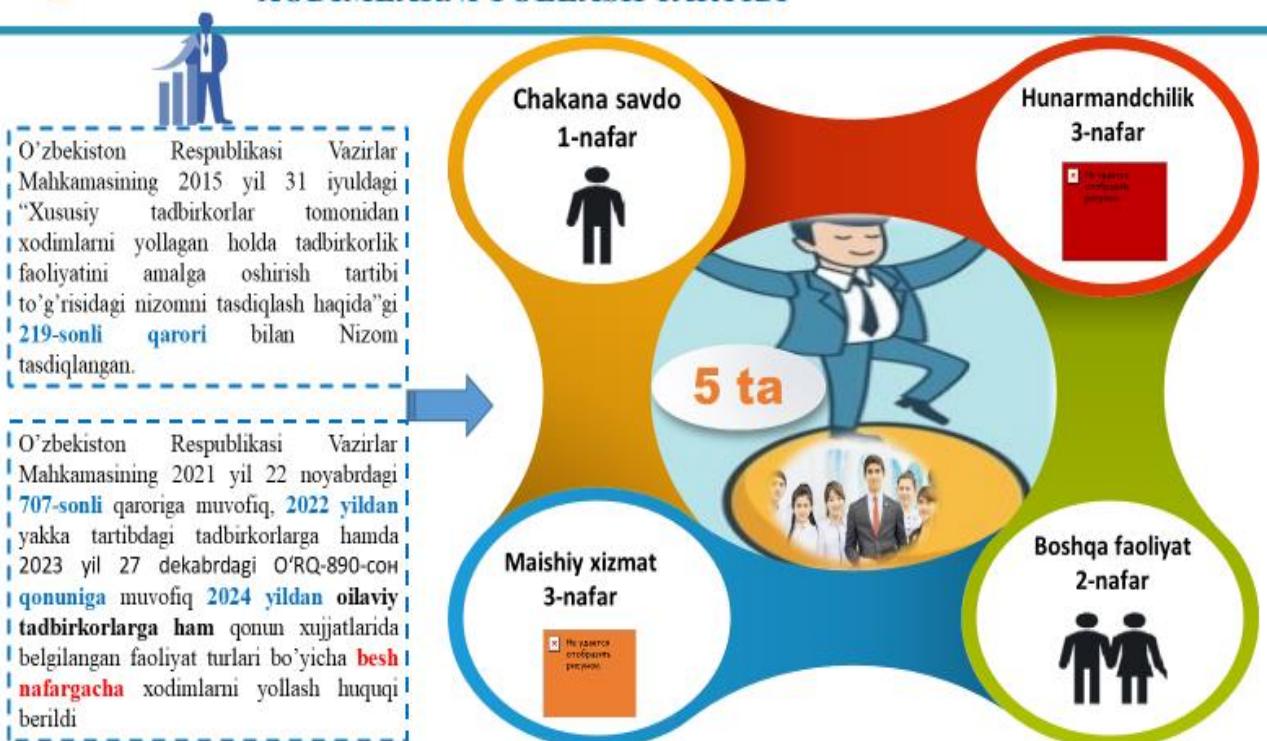
O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2011 yil 7 yanvardagi "Yakka tartibdagi tadbirkorlar yuridik shaxs tashkil etmasdan shug'ullanishi mumkin bo'lgan faoliyat turlari ro'yxatini tasdiqlash to'g'risida"gi **6 sonli qaroriga** muvofiq, xususiy tadbirkorlar yuridik shaxs tashkil etmasdan shug'ullanishi mumkin bo'lgan **87 ta faoliyat** turlari ro'yxati kiritilgan

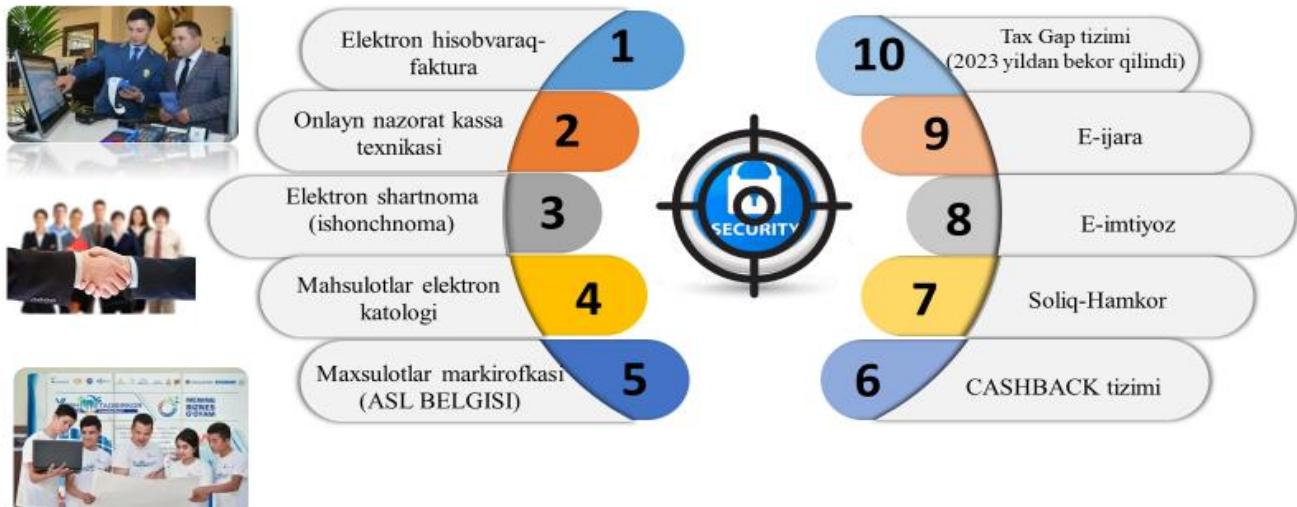

XUSUSIY TADBIRKORLAR TOMONIDAN XODIMLARNI YOLLASH TARTIBI

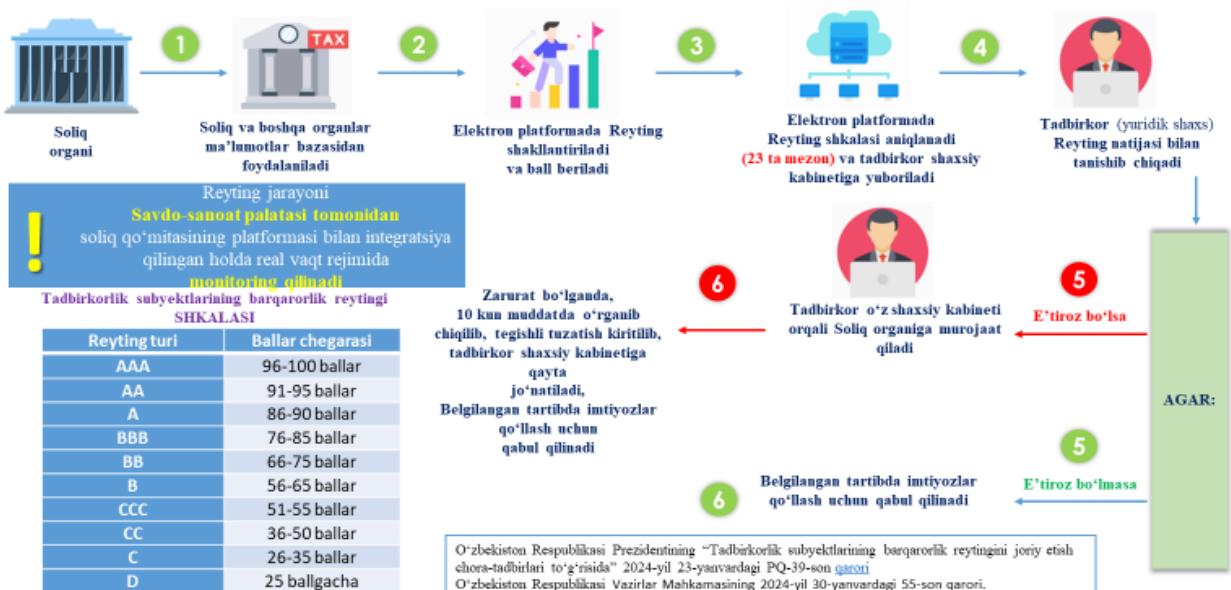

O'zbekiston Respublikasi
Jamoat xavfsizligi
universiteti

TADBIRKORLIK SUBYEKTALARINING BARQARORLIK REYTINGINI ANIQLASH S X E M A S I

O'Z-O'ZINI BAND QILGAN TADBIRKORLIK SUBYEKLARI FAOLIYAT YO'NALISHLARI

- **Ijtimoiy yo'nalishdagilarga** - uyda repetitorlik qilish, bolalarga enagalik va ularni parvarish qilish, uy xo'jaligini yuritish, xonalarni tozalash, xalq tabobati, hamshiralik ishi kabi faoliyat turlarini kiritish mumkin.

- **Sanoat yo'nalishiga** - yog'och me'morchiligi, santechnika xizmati, elektr montaj ishlari, makulatura, plastik idish, temirtersak to'plash va qo'shimcha xomashyo to'plash kabi faoliyat turlarini kiritish mumkin.

- **Qishloq xo'jaligi yo'nalishiga** - chorva mollarini boqish, ularni parvarish qilish, qishloq xo'jalik o'simliklарini ekish va parvarish qilishda to'morqa egalariga yordam berish kabi faoliyat turlarini kiritish mumkin.

Axborot kommunikatsiya yo'nalishiga - ijtimoiy tarmoqlardagi faoliyat, friansenlik, dasturiy ta'minot, mobil ilovalar va veb saytlarni ishlab chiqish, matnini yaratish va ishlov berish kabi faoliyat turlarini kiritish mumkin.

Maishiy xizmatlarga - sartaroshlik, manikyur, kosmetolog, pedikyur, uyda kir yuviш va dazmollash, kalitlar tayyorlash, poyabzal tikish, ta'mirlash va bo'yash xizmatlarini kiritish mumkin.

Iste'mol mollar ishlab chiqarish va xizmatlar ko'rsatish yo'nalishiga - non, uyda pop-korn, muzqaymoq, salatlar, salqin ichimliklar, ayron, go'ja hamda dehqon bozorlarida qishloq xo'jaligi mansulotlarini sotish

TADBIRKORLARGA BERILGAN IMTIYOZLAR

O'zbekiston Respublikasi
Jamoat xavfsizligi
universiteti

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 20 apreldagi «Yoshlarning tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash va bandligiga ko'maklashish, ularni ijtimoiy himoya qilish hamda bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etishga oid qo'shimcha choratadbirlar to'g'risida»gi PF-6208-son FARMONI

professional ta'lim tashkilotlarida tahlil olayotgan «Yoshlar daftari»ga kiritilgan yoshlarga ular ishlab-chiqarish yoki xizmat ko'rsatish korxonalarida amaliyot o'tagan vaqtida, biroq olti oydan ko'p bo'limgan muddatda professional ta'lim tashkilotlari tomonidan Davlat byudjeti mablag'lari hisobidan BXM ning **ikki baravari miqdorida** har oylik subsidiya ajratiladi.

Республика Узбекистан
АДЛИНГ ВАЗИРИЯТИ

официальный сайт

"Yoshlar daftari"ga kiritilgan tadbirkorlarga yillik ijara xarajatlarining 30 foizi kompensatsiya qilinadi

"Yoshlar daftari"ga kiritilgan tadbirkorligni boshlash uchun bino va inshootlarni ijara olgan yosh tadbirkorlarga bir yillik ijara xarajatlarining **30 foizi**, biroq **BHMning 25 baravarigacha miqdorda kompensatsiya qilinadi**

«Yoshlar daftari»ga kiritilgan yoshlarga tadbirkorlik faoliyatini boshlash va o'zini o'zi band qilishga zarur bo'lgan asbob-uskunalar va mehnat qurollarini xarid qilish uchun bazaviy hisoblash miqdorining **40 baravaridan ko'p bo'limgan miqdorda** «Yoshlar daftari» jamg'armalari hisobidan subsidiya ajratiladi;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 29 yanvardagi "Chorvachilik tarmog'ini davlat tomonidan ko'llab-quvvatlashning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi **PQ-4576-son** qarori

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022 yil 17 yanvardagi «Muqobil energiya orqali ishlaydigan isitish tizimini joriy etgan limon etishfiruvchilarni, shuningdek, yangi limonzorlarni barpo etish va ko'chatlar xarid qilishni moliyaviy jihatdan ko'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida»gi **VM-24 son** qarori

Ayrim xo'jaliklarga yetishtirgan mahsulotlariغا davlat budjetidan subsidiya ajratiladi

Chorva etishtiruvchilarga har bir bosh qoramol uchun **1 million miqdorida subsidiya ajratiladi**

Yangi limonzorlar barpo etish bilan bog'liq xarajatlar har bir sotix uchun **300 ming so'mgacha qoplab beriladi**

Yoshlarni ko'llab-quvvatlash maqsadida quyidagilarga yo'naltirgan mablag'lар daromad solig'idan ozod qilinmoqda

yosh oila tomonidan olingan ipoteka kreditlarini va ular bo'yicha hisoblangan foizlarni **15 mln so'mgacha** miqdorda qoplashga

oliy va professional ta'lim muassasalarida o'qish uchun tijorat banklaridan olingan ta'lim kreditlarini (foizlari bilan) qoplashga

MIGRANTLARGA BERILGAN IMTIYOZLAR

O‘zbekiston Respublikasi
Jamoat xavfsizligi
universiteti

MIGRANTLAR UCHUN YANGILIKLAR!!!

**2024 yil 1 iyundan
boshlab imtiyoz va
preferensiylar:**

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024 yil 4 apreldagi “Mehnat migratsiyasi jarayonlarini takomillashtirish hamda xorijda vaqtincha mehnat faoliyatini amalga oshirayotgan shaxslarni qo‘llab-quvvatlashga doir qo‘srimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi **PF-59-son** Farmoni

MAHALLA BIRIKTIRILGAN SOLIQ INSPEKTORI TOMONIDAN AMALGA OSHIRILADIGAN VAZIFALAR

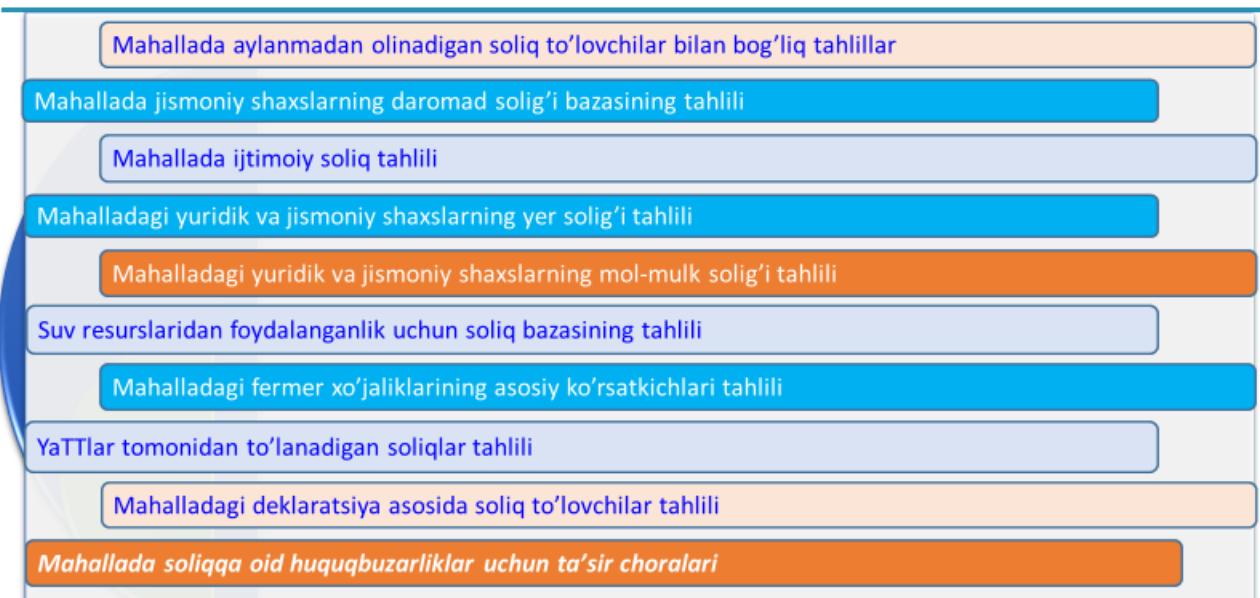

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 21 dekabrdagi «Mahalla institutining jamiyatdagi rolini tubdan oshirish va uning aholi muammolarini hal etishda birinchi bo‘g‘in sifatida ishslashini ta’minlashga qaratilgan chora-tadbirlar to‘g‘risida»gi **PF-209-son** Farmoniga muvofiq, «Mahalla ettiligi» faoliyati va uning asosiy vazifalari belgilandi.

Soliq inspektori – tadbirkorlarga soliq xizmatlarini ko‘rsatish, soliq bazasini kengaytirish, soliqlarni undirish va mahalla budgetining daromadini shakllantirishga mas’ul bo‘ladi.

MAHALLAGA BIRIKTIRILGAN SOLIQ INSPEKTORI TOMONIDAN AMALGA OSHIRILADIGAN VAZIFALAR

2025-YIL YANVAR-IYUN OYLARIDA “QUYOSHLI XONADON” XIZMATI ORQALI JISMONIY SHAXSLARGA IJOBIY TAFOVUT MIQDORIDAN TO'LANGAN SUBSIDIYA SUMMALARII

29.07.2025-yil holatiga

2025	FOYDALANUVCHILAR SONI	SUBSIDIYA SONI (ming ta)	SUBSIDIYA SUMMASI (mln so'mda)
6 oylik / iyun	28 538 / 26 225	93,9 / 26,5	63 498 / 22 804

Test savollari:

Jismoniy shaxslarning yer solig‘ini soliq davri uchun to‘lash muddati qachon?

- A) hisobot yilining 15 oktabriga qadar
- B)* soliqni to‘lash teng ulushlarda 15-aprelga va 15-oktabrga qadar amalga oshiriladi.
- C) hisobot yilining 15 iyun va 15 dekabriga qadar
- D) hisobot yilining 1 oktabriga qadar

Quyoshli xonodon” dasturi doirasida xonadoniga quyosh panellarini o‘rnatgan jismoniy shaxslarga quyosh paneli orqali ishlab chiqarilgan va yagona elektr energetika tizimiga uzatilgan elektr energiyasining har bir kilovatt soati uchun qancha miqdorda subsidiya ajratilishi belgilangan?

- A)* 1000 so‘mdan.
- B) 1200 so‘mdan.
- C) 1500 so‘mdan.
- D) 2000 so‘mdan.

O‘zini o‘zi band qilgan shaxslarning mehnat faoliyati natijasida olingan daromadlari, shu jumladan talabalarning O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tashkilotlari hududida pulli o‘quv kurslarini, sport to‘garaklarini tashkil etishdan va boshqa ta’lim xizmatlarini ko‘rsatishdan olingan daromadlari bo‘yicha qanday imtiyoz belgilangan?

- A)* jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘idan ozod qilinadi.
- B) jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘idan qisman ozod qilinadi.
- C) jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘idan 50 foiz ozod qilinadi.
- D) jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘idan BXM 4 barobari ozod qilinadi.

Normativ (belgilangan) muddatda tugallanmagan qurilish obyektlarining yuridik shaxslarning mol-mulk soliq stavkasini aniqlang?

- A)* jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘idan ozod qilinadi.
- B) jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘idan qisman ozod qilinadi.
- C) jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘idan 50 foiz ozod qilinadi.
- D) jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘idan BXM 4 barobari ozod qilinadi.

Jismoniy shaxslarning mol-mulk solig‘ini soliq davri uchun to‘lash muddati qachon?

A) hisobot yilining 15 oktabriga qadar

B)* soliqni to‘lash teng ulushlarda 15-aprelga va 15-oktabrga qadar amalga oshiriladi.

S) hisobot yilining 15 iyun va 15 dekabriga qadar

D) hisobot yilining 1 oktabriga qadar

Jismoniy shaxslarning mol-mulkini baholash bo‘yicha organlar belgilangan kadastr qiymati bo‘lmasi shartli qiymati qancha miqdorda olinadi?

A) Toshkent shahri va viloyat markazlarida 210 000,0 ming.so‘m, boshqa shaharlar va qishloq joylarda 90 000,0 ming.so‘m

B)* Toshkent shahri va viloyat markazlarida 210 000,0 ming.so‘m, boshqa shaharlar va qishloq joylarda 84 000,0 ming.so‘m

C) Toshkent shahri va viloyat markazlarida 210 090,0 ming.so‘m, boshqa shaharlar va qishloq joylarda 90 010,0 ming.so‘m

D) Toshkent shahri va viloyat markazlarida 210 000,0 ming.so‘m, boshqa shaharlar va qishloq joylarda 89 000,0 ming.so‘m

Jismoniy shaxs yoki oilaviy korxona turar joydan unda istiqomat qilish bilan bir vaqtda tovarlar ishlab chiqarish (ishlar bajarish, xizmat ko‘rsatish) uchun foydalangan taqdirda mol-mulk solig‘i stavkasi qanday hisoblanadi?

A)* jismoniy shaxslar uchun belgilangan stavka bo‘yicha

B) yuridik shaxslar uchun belgilangan stavka bo‘yicha

C) 1,15 %

D) 1,45 %

Mol-mulk solig‘i bo‘yicha imtiyozlarni qo‘llash maqsadida soliq solinmaydigan maydon necha kvadrat metr qilib belgilandi?

A)* 60

B) 55

C) 65

D) 50

Jismoniy shaxslar mol-mulkiga solinadigan soliqni hisoblab chiqarishda kadastr hujjalari uchun belgilangan kadastr qiymatiga nisbatan belgilanadigan eng kam me’yor qancha miqdorni tashkil qiladi?

A)* 42 000,0 ming so‘m

B) 3 000,0 ming so‘m

C) 420 000,0 ming so‘m

D) 4 200,0 ming so‘m

Soliq kodeksining 421-moddasida belgilangan imtiyozlar jismoniy shaxslar tomonidan tadbirkorlik faoliyati uchun foydalaniladigan yoxud yuridik shaxsga yoki yakka tartibdagi tadbirkorga ijaraga berilgan soliq solish obyektlariga nisbatan qo‘llaniladimi?

A) qisman qo‘llaniladi

B)* yakka tartibdagi tadbirkorlarga imtiyoz ko‘zda tutilmagan

C) 60 metr kv.metrgacha imtiyoz qo‘llaniladi

D) 50 foiziga imtiyoz qo‘llaniladi

Quyidagilardan qaysi biri jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig‘ining soliq solish obyekti hisoblanmaydi?

A)* ko‘p kvartirali uylar egallagan yer uchastkalari.

B) qonunchilikda belgilangan tartibda mulk qilib sotib olingan yer uchastkalari.

C) xizmat yuzasidan berilgan chek yerlar.

D) dehqon xo‘jaligini yuritish uchun belgilangan tartibda berilgan yer uchastkalari.

Jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig‘ini bir kvadrat metr uchun mutlaq o‘lchamdagи bazaviy soliq stavkasini kamaytirish yoki oshirishiga yo‘l qo‘yilishi mumkinmi?

A)* ha, xalq deputatlari kengashi tomonidan mumkin.

B) yo‘q mumkin emas.

C) soliq stavkalarini kamaytirilishi yoki oshirilishiga yo‘l qo‘yilmaydi.

D) tuman, shahar hokimliklarigagina mumkin.

Qanday hollarda ijara huquqi asosida yer uchastkasiga ega bo‘lgan jismoniy shaxslar jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig‘i to‘lovchilariga tenglashtiriladi?

A)* Tuman (shahar) hokimi bilan tuzilgan yer uchastkasining ijara shartnomasi asosida berilgan yer uchastkalariga egalik qiluvchi shaxslar.

B) Vazirlar Mahkamasi buyrug‘i bilan tuzilgan yer uchastkasining ijara shartnomasi asosida berilgan yer uchastkalari.

C) Oliy Majlis senati qarori bilan tuzilgan yer uchastkasining ijara shartnomasi asosida berilgan yer uchastkalari.

D) Iqtisodiyot va moliya vazirligi buyrug‘i bilan tuzilgan yer uchastkasining ijara shartnomasi asosida berilgan yer uchastkalari.

Soliq to‘lovchi vafot etganda jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig‘i kimdan undiriladi?

- A)* meros qoldiruvchining soliq majburiyatlarini inobatga olgan holda merosxo‘rlardan.
- B) meros qoldiruvchining soliq majburiyatlarini inobatga olmagan holda merosxo‘rlardan.
- C) soliq undirilmaydi.
- D) qoldiruvchining soliq majburiyatlarini inobatga olgan holda yaqinlaridan.

Quyidagilardan qaysi biri jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig‘ining soliq solish obyekti hisoblanmaydi?

- A)* ko‘p kvartirali uylar egallagan yer uchastkalari.
- B) qonunchilikda belgilangan tartibda mulk qilib sotib olingan yer uchastkalari.
- C) xizmat yuzasidan berilgan chek yerlar.
- D) dehqon xo‘jaligini yuritish uchun belgilangan tartibda berilgan yer uchastkalari.

Mahallalarda ijtimoiy profilaktika tadbirlarini amalga oshirishda soliq inspektoriga TAVSIYALAR

1. Soliq inspektorlari mahallada sodir bo‘layotgan jinoyatlarni va iqtisodiy faoliyatlarni tahlil qilish va jamoatchilik oldida har oyda kamida ikki marotaba muhokama qilish tartibini joriy etish. Bu orqali ular jinoyatchilikka sabab bo‘layotgan muammolarni (masalan, ishsizlik, soliqdan bo‘yin tovlash, yashirin iqtisodiyot) aniqlashga yordam beradi hamda jinoyatlarning asosiy sabablari haqida ma’lumot to‘plash, ularni kamaytirish uchun samarali choralar ishlab chiqish imkonini beradi;
2. Soliq inspektorlari mahalladagi muhim iqtisodiy subyektlar, kichik biznes va boshqa jismoniy shaxslar bilan muloqotda bo‘lishi zarur. Bu, ayniqsa, jinoyatga aloqasi bo‘lgan shaxslar bilan bevosita aloqalar o‘rnatish va ularga soliqlarga oid maslahatlar berish orqali jinoyatlarni oldini olishga yordam beradi;
3. Mahalladagi jinoyatchilikning iqtisodiy sabablarini aniqlash uchun soliq inspektorlari hududdagi molivaviy muammolarni (masalan, past daromad, ishsizlik, resurslar yetishmasligi) aniqlashga yordam berishi lozim;
4. Soliq inspektorlari jamoat va mahalla liderlari bilan hamkorlikda ishlashlari kerak. Ular jinoyatchilikka qarshi profilaktik tadbirlar, seminarlar va uchrashuvlar o‘tkazishlari ijobjiy natija beradi. Mahalla aholisiga soliq tizimi, qonuniy biznes va jinoyatchilikning ijtimoiy zararlarini tushuntirish, jinoyatlarni oldini olishga yordam beradi;
5. Soliq inspektorlari mahalladagi ichki ishlar idoralari, xavfsizlik xizmatlari va boshqa davlat organlari bilan faol ma’lumot almashishlari lozim. Yaxshi tashkil etilgan hamkorlik jinoyatlarni oldini olishda samarali bo‘ladi. Bu, masalan, soliqqa oid firibgarliklar yoki jinoyatni amalga oshirgan shaxslarning soliq ma’lumotlarini tahlil qilishda yordam beradi;
6. Soliq inspektorlari mahallada jinoyatchilikka qarshi profilaktik tadbirlar ko‘proq (har oyda kamida ikki marotaba) tashkil etishlari kerak. Masalan, o‘quv seminarlarini o‘tkazish, aholiga soliq to‘lashning muhimligini va qonuniy faoliyat yuritishning foydasini tushuntirish, shuningdek, jinoyatchilikning iqtisodiy va ijtimoiy zararlarini aniqlash kabi tadbirlarni tashkil etish maqsadga muvofiq;
7. Soliq inspektorlari yashirin iqtisodiyotni aniqlashda faollik ko‘rsatishlari kerak. Yashirin biznes, noqonuniy savdo va boshqa noqonuniy faoliyatlar jinoyatchilikni keltirib chiqarishi mumkin. Soliq inspektorlari noqonuniy faoliyatni fosh etish, soliq to‘lovchilarini qonuniylashtirish va faoliyatlarni to‘liq hujjatlashtirishga rag‘batlantirishlari zarur;
8. Mahallaga biriktirilgan soliq inspektorlarini soliq idoralariiga jalb qilish holatlarini kamaytirish, ularning vaqtini faqat mahalladagi muammolar bilan ishlashga yo‘naltirish maqsadga muvofiq. Bu usul soliq inspektorlarini o‘z vazifalariga jiddiyroq yondashishga undaydi;

9. Mahallada joylashgan ko‘p qavatli uylarda ijara asosida istiqomat qiluvchi fuqarolar to‘g‘risida ma‘lumotlar bazasini mahalla yettiligi tomonidan to‘liq shakllantirish ham ijara shartnomasini tuzilishini ta’minlash choralarini ko‘rish;

10. Mahallada jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk va er solig‘i bo‘yicha 2025 yilga hisoblangan soliq summasi va o‘tgan yil hisobiga soliq qarziga ega bo‘lgan fuqarolar ro‘yxatini shakllantirish va mahalla raisiga taqdim etish hamda soliq qarzdorligiga ega bo‘lgan fuqarolar ro‘yxatini MFY telegram kanaliga joylashtirish va undirish choralarini ko‘rish.

12. Fuqarolardan undirilgan soliq tushumlarining 10 foizi “Mahalla budjeti”ga kelib tushishi, ushbu mablag‘lar hisobiga Mahalla xavfsizligini ta’minlash maqsadida “namunali xavfsiz ko‘cha” va “namunali xavfsiz yo‘lak”larni tashkil qilish uchun kameralar sotib olishga, mahalla infratuzilmasini yaxshilash, moddiy yordam ko‘rsatish, obodonlashtirish va ko‘klamlashtirish ishlariga sarflanishi belgilab qo‘yish lozim.

Mahalladagi jinoyatchilikni kamaytirish va oldini olish uchun soliq inspektorlarining faolligi, ijtimoiy muammolarni chuqur tushunish va mahalla aholisi bilan yaxshi aloqalar o‘rnatish muhim ahamiyatga ega. Bu tavsiyalarni amalga oshirish orqali soliq inspektorlari mahallada jinoyatchilikning oldini olishga o‘z hissalarini qo‘shishlari mumkin.

